

at fra et finansielt Standpunkt er det Statens Pligt at anbringe Statens Penge paa den Maade, og man anvendte mange Millioner Rigsdaler dansk Kurant. Jeg behøver blot at nævne, at 5 Millioner dansk Kurant er 16 Millioner Kr., og det Beløb svarede da til mere end det dobbelte Beløb nu. Saadanne Summer udlaante man i flere Aar, op til 1816. Det staar for min Tanke, at det var 14 Millioner Rd. dansk Kurant, jeg er ikke sikker paa det, jeg tør ikke indestaa for det Tal; men det var saadant noget. Ganske vist udlaante Kreditkassen i de senere Aar til 4 pCt. og kun undtagelsesvis til 2 pCt., men man udlaante flere Millioner Rd. dansk Kurant til 2 pCt. til Landbruget, just for at fremme landøkonomiske Foranstaltninger, for at hæve Landbruget i det hele. Og for at vise, hvorledes det, Datiden udrettede, virkede, skal jeg blot nævne det ene, at 20 Aar efter, at man var begyndt paa denne Virksomhed, var $\frac{1}{4}$ af Fæstejorden i Danmark gaaet over til Selvejendom. Man udlaante den Gang for at tilvejebringe Selvejendom, man gav selv 4 pCt. og tog kun 2 pCt., og da blev der opnaaet noget, som var værd at tale om. Jeg tror, at det kan være godt at se noget paa disse store Landbovenners Arbejde i forrige Aarhundrede, og at vi med saadanne Minder for Øje ikke skulle være for ængstelige nu om Dage for at udlaane paa gunstige Vilkaar, for at hjælpe Smaamanden til paa gunstige Vilkaar at faa Jord at arbejde med.

Jeg skal ikke fortsætte disse Betragtninger, men blot endnu sige, at til Trods for, at det efter mit Skøn ikke ser lyst ud for Sagen efter det Indhold, Lovforslaget nu har, har jeg alligevel det Haab, at der endnu er en Mulighed for Sagens Gennemførelse. Jeg lagde Mærke til nogle Udtalelser forleden af den ærede Minister og af den ærede Ordfører og for Resten ogsaa til nogle Udtalelser i Dag, som tyde paa, at man ikke gaar ud fra, at Landstinget har sagt sit sidste Ord. Jeg vil derfor, som sagt, fastholde Haabet om, at den fortsatte Forhandling ikke skal være forgæves, men jeg vil gerne til Slutning sige saa indtrængende, som jeg kan, til det høje Landsting, at dersom man virkelig vil gøre, hvad man formaar, for at Loven af 13de April 1894 kan føre til, at den fattige stræbsomme Landarbejder kan blive hjulpen til at faa Jord paa gunstige Vilkaar, saa gør man ikke blot en god Gerning mod ham, men saa løser man tillige en stor Samfundsopgave. Det er en Foranstaltning, der absolut vil komme hele Samfun-

det til gode, om ikke just i den Grad som Foranstaltningerne i forrige Aarhundrede, saa dog i nogen Maade paa samme Vis. Jeg vil altsaa slutte med at sige, at i Haab om, at det maa lykkes ad denne Vej at faa et Resultat ud af Forhandlingerne, stemmer jeg for Lovforslagets Overgang til det andet Ting.

Oct. Hansen: Den ærede Ordfører (Koch) og ligeledes det ærede 1ste Medlem for 8de Kreds (Breinholt-Vandborg) forsikrede os i Dag gentagne Gange om, at det virkelig var et velment og alvorligt Forsøg, Landstingets Flertal vil gøre. Den Forsikring have vi ikke behøvet, vi vide, at de Herrer ere baade velmenende og alvorlige Mænd, det have vi ingen Tvivl om. Derimod have vi Tvivl paa et andet Punkt, og jeg tillader mig at udtale, at jeg tror, at med al deres gode Mening og al deres Alvor se de Herrer noget kortsynet paa denne Sag. Den ærede Ordfører erkendte jo, at vi staa her over for, hvad han kaldte et socialt Spørgsmaal af ikke ringe Betydning, og andre ærede Talere have ogsaa i Dag fremhævet, at det er et meget stort socialt Spørgsmaal, vi staa over for, at der maatte gøre noget, og at Statsmagten, Lovgivningsmagten her kan gøre noget. Ja, men naar man staar over for et saadant stort Spørgsmaal, kan det, som den sidste ærede Taler sagde, ikke nytte at regne med den lille Tabel. Man kan ikke over for et saadant Spørgsmaal ængstelig spørge, hvorvidt man kan anvende Statens Midler til dette Formaal. Det nytter ikke at stille sig, som om vi her sad som Direktører i en Kreditforening, hvor vi skulde se at faa fuldstændig god Sikkerhed for vore Penge. Nej, vi skulle stille os som Lovgivere og afpasse Midlerne efter det Formaal, vi søge at opnaa. Den sidste ærede Taler mindede om Landboreformerne i forrige Aarhundrede. Da havde man ogsaa disse velmenende Godsejere, som vare saa overbeviste om, at de store Foranstaltninger, der bleve gjorte, alle disse Udgifter vare saa urimelige. Men vi ere dog vel nu alle komne til den Erkendelse, at den Modstand, der blev rejst mod den Slags Reforme i forrige Aarhundrede, var kortsynet.

Naar jeg nu nærmere skal betegne, hvorfor det Spørgsmaal, her foreligger, kan kaldes et socialt Spørgsmaal af stor Betydning, saa vil jeg ikke benytte de Ord, som den ærede Landbrugsminister benyttede i Slutningen af forrige Møde, hvor han gjorde det ellefte kongevalgte Medlem (H. N. Hansen) opmærksom paa,